

DE CONTREIEN VAN NÍJAR

CAMPOS DE NÍJAR door Juan Goytisolo verscheen oorspronkelijk bij Seix Barral, Barcelona, 1960

© Juan Goytisolo, 1960, en erfgenamen van Juan Goytisolo. Met toestemming van Darouzi Khalid, Darouzi Younes and Darouzi Rida, 2019.

© Nederlandse vertaling Keimpe Reitsma en A.A. Hoogteiling, uitgever, 2019.

Illustraties:

Foto's voor- en achterkant © Vicente Aranda, 1959. Genomen tijdens een reis van Juan Goytisolo en Vicente Aranda van Barcelona naar Almería en Níjar en omgeving. Met toestemming van Teresa Font, 2019

Kaart: met toestemming van Miguel Gallego.

Boekontwerp: Niko Koers

ISBN 978-90-820059-5-0

A.A. Hoogteiling, uitgever

Noorderakerweg 23

1069 LN Amsterdam

T: +31 6 2299 3639

E: aahogteiling@kpnmail.nl

W: www.aahogteiling.eu

Amsterdam
MMIXX

I

Ik herinner me nog heel goed de diepe indruk van armoede en geweld die Almería enkele jaren geleden op me maakte, de eerste keer dat ik haar, komend over de N340, bezocht. Ik had Puerto Lumbreras – met de marktkraampjes midden op straat – en het dal van Almanzaro, Huerca Overa, Vera, Cuevas, Los Gallardos achter me gelaten. Vanaf een bocht in de weg had ik de ongelofelijke huizen van Sorbas boven het ravijn zien hangen. Daarna, in de buurt van Tabernas, de ruige met mokerslagen gebeitelde bergen, opgewarmd door de zon, aangetast door erosie, als een maanlandschap. De weg slingert door ravijnen en kloven en volgt de loop van een droge rivier. Tevergeefs had ik uitgekeken naar de schaduw van een struik, gespeurd naar een armzalige agave. In dat louter minerale universum vormde de nevel spiralen van fijn cellofaan. Ik bewaar een heldere herinnering aan mijn eerste afdaling naar Rioja en Benahadux, aan het groen van de sinaasappelbomen, de gepluimde kruinen van de palmbomen, het zuinig gebruikte water. Het kwam me toen voor dat de wereld daar wat menselijker werd; ik had pas veel later door dat ik me vergiste. Aangekondigd door een krans van in de bergflank gehouwen grotwoningen, strekt Almería – “hoofdstad van espartogras, snot en oogslim” zoals de inwoners van de nabijgelegen provincies ironisch zeggen – zich uit aan de voet van een droog en kaal gebied waarvan de plooiën vanuit de verte lijken op de golven van een versteende, witte zee.

De laatste keer was de stad me al vertrouwd en ik bleef er niet langer dan ik nodig had om me te informeren over de bustijden. Ik kende het uitzicht vanaf de Alcazaba over de wijk La Chanca: de bewoners pleisteren de entrees van hun grotwoningen netjes wit en van bovenaf gezien rijgen de daken van de krotten zich aaneen als blauwe, okergele, roze,

gele en witte dominostenen. Ik had ook de heuvel San Cristobal beklommen om vanaf de trappen van de Vía Crucis uit te kijken over de haven; een stelletje kwajongens is aan het spelen en maakt zich vuil in de steegjes; de ademhaling van de stad komt over als het gehijg van een vermoeid beest. Almería mist nachtleven; tijdens mijn vorige bezoeken maakte ik van de nood een deugd en struinde in alle vroegte door de straten. Ik zeg er meteen bij dat ik dat absoluut niet betreur. Het schouwspel loont de moeite: de markt bij Puerta Purchena, met haar charmante en luidruchtige zigeuners en straatventers, de slaperige huurrijtuigen, die op klanten wachten, Marokkaanse immigranten, die in de schaduw van de ficusbomen mediteren, ze zijn de reis ruimschoots waard. Almería is een unieke stad, half Spaans, half Afrikaans. Door de mannen en vrouwen, die werk en brood gingen zoeken in Catalonië – en daar het zwaarste werk verrichten, maar dit terzijde – hield ik al van haar voordat ik haar kende. Een tweede vaderland kan men zelf uitkiezen: sinds ik het ken heb ik elk jaar honderden kilometers afgelegd om er op bezoek te gaan.

In de buitenwijken van de stad, richting Murcia, verbindt een provinciale weg, die rechts afslaat van de N340, Almería met de bergachtige en woeste gebieden van Nijar en Sierra de Gata. Eerder al, gedurende mijn korte uitstapjes naar het hart van de provincie, had ik me voorgenomen om deze vergeten uithoek van ons land eens rustiger te bezoeken, een uithoek die me vertrouwd in de oren klonk dankzij het saaie rijtje van belangrijke kapen, die ik op school leerde, onder de knoet van regels en de angst voor straf:

“Sacratif, in Granada.

Gata, in Almería.

Palos, in Murcia.

La Nao, San Antonio en San Martin, in Alicante...”.

Toen ik bij het busstation aankwam, was de bus net weg.

Omdat de volgende pas over twee uur kwam, gaf ik mijn bagage in depot om nog wat rond te lopen. De straten wemelden van venters, marktkooplui en ijsverkopers die hun koopwaar luidkeels aanprezen. Anderen, bescheidener, wachtten met hun manden met suikerriet en cactusvijgen op de stoep op klanten. De zon straalde en vrouwen veegden hun stoepje. De nevelige, onbewolkte lucht voorspelde een hete dag.

Na de grijze winter van het Noorden, voelde ik me goed tussen die bedrijvigheid. Ik herinner me dat bij het oversteken van de brug twee huurrijtuigen passeerden met meisjes opgedoft als typisch Spaanse dames. Zich bewust van hun bezienswaardigheid, spanden ze zich in om waardig de karakteristieke deugden van de soort te belichamen: zwierigheid, waardigheid, bevalligheid en gevatheid. Een man maakte ze met schorre stem complimentjes. Vervolgens kwamen andere huurrijtuigen voorbij met heren in pandjesjassen, militairen, een jongen met pijpenkrullen, een geestelijke. Iemand zei dat ze een doopfeest vierden.

De omstanders vervolgden hun weg en ik ging een bar binnen, achter twee mannen aan die naar buiten waren gekomen om te kijken. Ze staan in mijn geheugen gegrift, zwart, mager, met hun donkere vesten, hoeden met de flappen naar boven en hemden dichtgeknoopt tot aan de hals. Het leken twee ruwe kerels en ze spraken binnensmonds.

- Wat een vrouwen!
- Spanje is het beste land van de wereld.
- Andere landen zijn misschien meer ontwikkeld, maar om er te wonen...
- Verdomd, ik zou het nergens voor willen ruilen.

Uit de vreemde glans van hun ogen maakte ik op dat ze dronken waren. De eigenaar bracht mij een koffie en ze kwamen dichterbij om een praatje te maken. Ze wilden

weten wie ik was, waar ik vandaan kwam, wat ik hier deed.
Hoewel ik hen kortaf antwoordde, nodigden ze me uit om
wijn te drinken.

- Ik kan niet – zei ik. En keek op mijn horloge.
- Nee?
- Mijn bus vertrekt over een paar minuten.

De tijd was verstreken zonder dat ik het in de gaten had.
Ik volgde de weg naar Murcia om bij het station te komen.